

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS 

Revisionsrapport\*

Granskning av årsredovisning 2005

Lunds kommun

April 2006

Roland Svensson, Certifierad kommunal revisor

Lena Salomon, Certifierad kommunal revisor

Odd Sörvik, Auktoriserad revisor

Jean Odgaard

\*connectedthinking

## Innehållsförteckning

1	Sammanfattning .....	3
2	Inledning .....	7
2.1	Bakgrund .....	7
2.2	Revisionsfråga och metod .....	7
3	Granskningsresultat.....	8
3.1	Förvaltningsberättelse.....	9
3.1.1	Investeringsredovisning .....	11
3.1.2	Driftredovisning.....	12
3.1.3	Balanskrav .....	13
3.1.4	God ekonomisk hushållning .....	14
3.2	Resultaträkning.....	15
3.3	Balansräkning .....	17
3.4	Finansieringsanalys .....	20
3.5	Sammanställd redovisning.....	21
3.6	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper.....	23
3.7	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag .....	24
4	Övriga synpunkter.....	25

## 1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt, med undantag av pensionsredovisningen i balans- och resultaträkningen, redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt, med undantag av pensionsredovisningen i balans- och resultaträkningen, uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

### Årets resultat

Årets resultat uppgår till 197,6 mnkr vilket är en förbättring med 175,6 mnkr i förhållande till budgeterat resultat om 22 mnkr. Avvikelsen mot budget beror till stor del på nämndernas budgetavvikelser om 64 mnkr, avslutade exploateringsområden inklusive markförsäljning om 61 mnkr, ränteintäkter från Kraftringen AB om 67 mnkr, reserverade ej förbrukade medel om 29 mnkr samt nytt sätt att redovisa pensionskostnaderna om -31 mnkr. Resultatet om 197,6 består dock av flera poster av engångskaraktär; aktieutdelning från Lunds Energikoncernen om 42 mnkr, avslutade exploateringsområden inklusive markförsäljning om 61 mnkr och uppskrivning av aktievärde om 8 mnkr, totalt 111 mnkr. Resultat utan engångsposter uppgår således till 86,6 mnkr.

Kommunens nettokostnader inklusive finansnetto och avskrivningar<sup>1</sup> uppgår till 94,2 % (99,4 %) av de totala skatteintäkterna. Nyckeltalet uppgår till 95,5 % exklusive aktieutdelningen från Lunds Energikoncernen om 42 mnkr. Budgeterat årsresultat för 2006 uppgår till 2,6 mnkr (49,2 mnkr)<sup>2</sup> och enligt plan för 2007 och 2008 till 10,4 mnkr (56,8 mnkr) respektive 5,7 mnkr (50,8 mnkr). Det innebär att detta finansiella mål (se avsnitt 3.2) inte kommer att uppfyllas något av nästkommande tre år om inte resultatet förbättras ytterligare. Därför är det viktigt att kommunen fortsätter att ha fokus på nettokostnadsutvecklingen framdeles. Förhållandet mellan nettokostnaderna och skatteintäkterna är för 2005 goda, men har tidigare år under 2000-talet varit svag.

### Finansiell målsättning

---

<sup>1</sup> Siffrorna för 2004 inom parentes.

<sup>2</sup> Balanskravsresultatet inom parentes.

Kommunen har för 2005 beslutat om två nya finansiella målsättningar varav den ena är kopplad till resultatet och den andra till investeringarna. Det tidigare målet för soliditeten ska slutredovisas 2005.

*Resultatet ska uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.*

Skatteintäkterna uppgår till 3 438 mnkr och resultatet till 197,6 mnkr varmed kvoten dem emellan blir 5,8 % och målet är således uppnått med god marginal 2005. Även om engångsposterna om 111 mnkr borträknas nås målet (2,5 %). För perioden 2006-2008 kommer dock inte målet nås enligt givna förutsättningar i budget och flerårsplanen (se avsnitt 3.2).

*Kommunens investeringar ska till 100 % finansieras med egna medel*

Enligt investeringsredovisningen uppgår årets nettoinvesteringar till 224,9 mnkr. Årets resultat uppgår till 197,6 mnkr och avskrivningarna till 179 mnkr, totalt alltså 376,6 mnkr. Kvoten mellan investeringar och resultat plus avskrivningar uppgår till ca 60 %. Målet har med andra ord uppfyllts för 2005. För perioden 2006-2008 kommer dock inte målet att nås utan kommer att ligga på 184 %, 106 % respektive 120 %. Återigen måste ett resultat tillskapas för att investeringsvolymen ska ligga i nivå med kommunens finansiella målsättning.

### *Soliditeten*

Kommunstyrelsen fastställde 2002 en finansiell målsättning som innebär att soliditeten inom några år skulle vara oförändrad. Ambitionen var att målet skulle kunna uppfyllas inom en treårsperiod. Soliditet exklusive pensionsskuld intjänad före 1998 uppgick till 76 % 2005. Vi konstaterar därmed att kommunen uppnått denna finansiella målsättning, som dock inte kommer att finnas kvar 2006.

## **Förvaltningsberättelse**

### *Driftsredovisningen*

Vi noterar att nämnderna även i år redovisar en positiv budgetavvikelse med 64,1 mnkr. Vi kan således konstatera att nämnderna totalt sett haft en god följsamhet gentemot budget.

När det gäller de enskilda nämnderna uppvisar sex nämnder negativa budgetavvikelser nämligen Räddningsnämnden -1,2 mnkr, Byggnadsnämnden - 2,6 mnkr, Tekniska nämnden - 0,3 mnkr, Kultur- och fritidsnämnden - 1,5 mnkr, Centrala skolnämnden - 2,1 mnkr samt Servicenämnden -1,5 mnkr. Förklaringar till nämndernas budgetavvikelser lämnas i redogörelserna för respektive nämnd i årsredovisningen. Vård- och omsorgsnämnden uppvisar även i år ett överskott på 21,4 mnkr att jämföras med 2004 års överskott på 13 mnkr.

I delårsrapporten per augusti 2005 prognostiserades resultatet per den sista december till

+124 mnkr varav 72 mnkr var poster av engångskaraktär. I delårsrapporten beräknade nämnderna en positiv budgetavvikelse med 20 mnkr per den sista december. Revisionen påtalade redan förra året att det fanns differenser mellan prognostiserat utfall och verkligt utfall. Mot bakgrund av att dessa differenser finns även år 2005 kvarstår vår kritik.

### *Investeringsredovisningen*

I delårsrapporten per halvårsskiftet prognostiserades investeringarna till 278 mnkr vilket var 88 mnkr lägre än budget. I budgeten för 2005 upptogs ca 70 mnkr som ej verkställda investeringar då dessa var relativt osäkra. Vi konstaterar att det vid årsskiftet 2005 finns en inte oväsentlig skillnad mellan budgeterade investeringar på 424,7 mnkr och det slutliga utfallet på 218,1 mnkr.

Under hösten 2005 har kommunen genomfört en särskild prövning av vissa investeringar i investeringsbudgeten. I samband med detta har en investeringsplan som sträcker sig ett antal år utöver planperioden redovisats. Först efter denna prövning har igångsättningstillstånd och anslag erhållits. Det är positivt att kommunen påbörjat detta arbete och vi föreslår att kommunen arbetar vidare under 2006 i syfte att få en mera realistisk investeringsplanering.

### *Balanskravet*

Vi instämmer i kommunens bedömning att balanskravet har uppfyllts.

### *God ekonomisk hushållning*

Från och med den 1 december 2004 har kommunallagen kompletterats med föreskrifter som förtydligar synen på god ekonomisk hushållning i kommunal verksamhet. Förändringarna innebär bl a att kommuner och landsting ska ta fram särskilda mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning. Eftersom Lunds kommuns budget var fastställd innan förändringarnas ikraftträdande gäller därmed inte de nya reglerna om god ekonomisk hushållning förrän 2006. Den av kommunstyrelsen upprättade förvaltningsberättelsen för 2005 innehåller inte en samlad uppföljning av kommunfullmäktiges nämndsgemensamma mål och riktlinjer för 2005.

Inför budget 2006 fastställde kommunfullmäktige finansiella mål för en god ekonomisk hushållning. Av förvaltningsberättelsen framgår att kommunen redan under 2005 har uppfyllt de i budgeten för 2006 fastställda målen. Kommunfullmäktige har också i budget 2006 fastställt nämndsgemensamma mål och riktlinjer för verksamheten vilka har betydelse för en god ekonomisk hushållning. Nämnderna har uppmanats att inför budget 2006 lämna förslag på minst två för nämndens verksamhet specifika mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Enligt förvaltningsberättelsen varierar kvalitén på dessa mål mellan nämnderna och det finns utrymme för förbättringar.

## Övrigt

### *Redovisningsprinciper*

Om kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningssed skall upplysning om detta och skälen för avvikelsen lämnas i en not (se KRL 1:3). Kommunen avviker från god redovisningssed vad avser värderingsfrågor och/eller tilläggsinformation enligt följande:

- Redovisning av pensioner sker i strid mot KRL 5 kap 2 och 4 §§. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 2 – redovisning av garantipension, kompletterande delpension och visstidspension. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 13 – redovisning av leasingavtal. Avvikelsen redovisas delvis i årsredovisningen.

Härutöver avviker kommunen delvis från följande rekommendation/information:

- RKR:s rekommendation nummer 10 – redovisning av avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar. Avvikelsen består i att framtida kostnader för att återställa deponier inte är avsatta. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 11 – redovisning av materiella anläggningstillgångar. Avvikelsen avser inventarieanskaffningar med ett värde överstigande 20 tkr som i vissa fall kostnadsförts. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s information mars 2000 – redovisning av kommunala anslutningsavgifter. VA-anslutningsavgifterna har minskat värdet av motsvarande tillgångar i balansräkningen och inte belastat resultaträkningen. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

### *Dokumentation av redovisningssystem*

Vid granskning av årsredovisningen konstateras att kommunen under 2006 prioriterat arbetet med införandet av det nya projektet elektronisk fakturahantering. Arbetet med dokumentationen av redovisningssystemet har därför försenats. Mot bakgrund av att den kommunala redovisningslagen gällt sedan 1998 och att det är en komplex uppbyggnad av redovisningssystemet anser revisionen att frågan måste ges prioritet under 2006.

## 2 Inledning

### 2.1 Bakgrund

Den kommunala redovisningslagen (KRL) gäller fr o m 1998 och reglerar externredovisningen. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering. Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för årsredovisningen.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

### 2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv skall besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande.

Med rättvisande räkenskaper avses fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- finansieringsanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

Synpunkter av mindre betydelse har överlämnats till kommunkontorets ekonomiavdelning. Rapporten har varit föremål för sakgranskning av berörda tjänstemän.

### 3 Granskningsresultat

Om kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningsred skall upplysning om detta och skälen för avvikelsen lämnas i en not (se KRL 1:3). Kommunen avviker från god redovisningsred vad avser värderingsfrågor och/eller tilläggsinformation enligt följande:

- Redovisning av pensioner sker i strid mot KRL 5 kap 2 och 4 §§. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 2 – redovisning av garantipension, kompletterande delpension och visstidspension. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 13 – redovisning av leasingavtal. Avvikelsen redovisas delvis i årsredovisningen.

Härutöver avviker kommunen delvis från följande rekommendation/information:



- RKR:s rekommendation nummer 10 – redovisning av avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar. Avvikelsen består i att framtida kostnader för att återställa deponier inte är avsatta. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 11 – redovisning av materiella anläggningstillgångar. Avvikelsen avser inventarieanskaffningar med ett värde överstigande 20 tkr som i vissa fall kostnadsförts. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s information mars 2000 – redovisning av kommunala anslutningsavgifter. VA-anslutningsavgifterna har minskat värdet av motsvarande tillgångar i balansräkningen och inte belastat resultaträkningen. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

## 3.1 Förvaltningsberättelse

*I KRL kap 4 framgår det att kommunen skall upprätta en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen skall innehålla:*

- *en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet (KRL 4:1)*
- *särskilda upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro (KRL 4:1 a)*
- *samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet (KRL 4:2)*
- *en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3)*
- *en redovisning av hur det negativa resultatet skall regleras (KRL 4:4)*
- *en utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning (KRL 4:5)*
- *sådana upplysningar som avses i KLR 4:1 skall också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1).*

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- sådana förhållanden, som inte skall redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- förväntad utveckling
- väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron

- annat av betydelse för styrning och uppföljning.

## Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL.

Förvaltningsberättelsen är överskådlig, informativ och följer en bra struktur. Genom att den detaljerade redovisningen redovisas i respektive nämnds årsanalys får läsaren en god överblick över innehållet.

**Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning.** Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklas de närmaste åren. Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagandet. Under avsnittet finansiell analys beskrivs och redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. En bra analys av kommunens ekonomiska situation görs. Under året har två delårsrapporter gjorts med tillhörande prognoser. Även om det under året exempelvis uppstod vinster från avslutade exploateringsområden som då inte var kända, bedömer vi att prognossäkerheten bör förbättras.

**Händelser av väsentlig betydelse.** Av förvaltningsberättelsen framgår på ett tydligt sätt vilka väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret som är av betydelse för att bedöma det ekonomiska resultatet.

**Förväntad utveckling.** Av årsredovisningen framgår endast i mindre omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. I bilaga till årsredovisningen återfinns nämndsvisa redogörelser och bedömningar av vilka viktiga verksamhetsfrågor som kommer att påverka verksamheten i ett framtidsperspektiv.

**Väsentliga personalförhållanden.** Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, dvs frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt är den åldersindelad. Personalavsnittet är i allmänhet väl beskrivet. Under avsnittet personal redovisas personalstatistik i form av antal anställda och sjukfrånvarons utveckling. Vidare redovisas åtgärder inom arbetsmiljö, friskvård, rehabilitering, jämställdhet och mångfald. Brister beskrivs i form av avsaknad av medarbetarsamtal och att det saknas kompetensutvecklingsplaner inom många nämnder. Under avsnittet personalförsörjning beskrivs befintlig övertalighet och framtida behov av arbetskraft. Resultatet av den under året genomförda enkäten och diskussionsmaterialet benämnt Dialogen presenteras också. Personalredovisningen saknar en analys av lönekostnadsutvecklingen.

Årsredovisningen kompletteras av en personalpolitisk uppföljning.

**Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten.** Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Kommunens övergripande mål, och hur det uppfyllts under 2005, redovisas i kvalitetsavsnittet i verksamhetsredovisningen. Detta ger en samlad bild av vad som uppnåtts inom olika prioriterade områden med beaktande av kommunfullmäktiges målsättning. Under avsnitt kvalitet i förvaltningsberättelsen finns en nämndsvis redovisning av måluppfyllelse. Redovisningen är dock inte fullständig utan hänvisning görs till nämndernas årsanalyser. Under avsnittet god ekonomisk hushållning finns en beskrivning av nämndsgemensamma mål och riktlinjer som fastställts av kommunfullmäktige. Intressanta jämförelser görs med kommuner av samma storlek avseende exempelvis antalet barn per vuxen.

Under miljöavsnittet finns en verksamhetsredovisning som kopplar till hur kommunens miljöledningssystem efterlevs.

Under rubriken omvärld görs en analys av händelser i omvärlden som påverkat och påverkar kommunen. Redovisningen innehåller även uppgifter om vilka viktigare lagändringar och utredningar som förväntas påverka kommunens olika verksamheter.

### 3.1.1 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och finansieringsanalysen
- jämförelse med tidigare år görs

### Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar. Den samlade investeringsredovisningen ger information om investeringsverksamheten per styrelse/nämnd. Av förvaltningsberättelsen framgår de största investeringar som genomförts under året.

Kommunens nettoinvesteringarna uppgår 2005 till 225 mnkr. I årets redovisning särredovisas fastighetsförsäljningar i investeringsredovisningen i enlighet med av revisionen framförda synpunkter.

I delårsrapporten per halvårsskiftet prognostiserades investeringarna till 278 mnkr vilket var 88 mnkr lägre än budget. I budgeten för 2005 upptogs ca 70 mnkr som ej verkställda investeringar då dessa var relativt osäkra. Vi konstaterar att det vid årsskiftet 2005 finns en inte oväsentlig skillnad mellan budgeterade investeringar på 424,7 mnkr och det slutliga utfallet på 218,1 mnkr.

Under hösten 2005 har kommunen genomfört en särskild prövning av vissa investeringar i investeringsbudgeten. I samband med detta har en investeringsplan som sträcker sig ett antal år utöver planperioden redovisats. Först efter denna prövning har igångsättningstillstånd och anslag erhållits. Det är positivt att kommunen påbörjat detta arbete och vi föreslår att kommunen arbetar vidare under 2006 i syfte att få en mera realistisk investeringsplanering.

Kommunstyrelsen har i mars 2005 fastställt en finansiell målsättning innebärande att investeringarna årligen till 100 % skall finansieras med egna medel (årets avskrivningar och resultat). Undantag kan emellertid göras för finansiellt lönsamma investeringar. Vi kan konstatera att målsättningen har uppnåtts under 2005.

Investeringsvolymen, inkl exploateringsinvesteringar, uppgår den närmaste planperioden till drygt 800 mnkr. Gällande budget förutsätter dock att endast 70 % av budgeterade investeringar (247 mnkr) 2006 genomförs.

### **3.1.2 Driftredovisning**

Vi har granskat att:

- budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- redovisade intäkter och kostnader överförts riktigt från den systematiska bokföringen
- samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- jämförelse med tidigare år görs
- driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

### **Bedömning och iakttagelser**

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Driftredovisningen visar nettokostnader, budget samt budgetavvikelse för respektive nämnd. Vi noterar att nämnderna även i år redovisar en positiv budgetavvikelse med 64,1 mnkr. Vi kan således konstatera att nämnderna totalt sett haft en god följsamhet gentemot budget.

När det gäller de enskilda nämnderna uppvisar sex nämnder negativa budgetavvikelser nämligen Räddningsnämnden -1,2 mnkr, Byggnadsnämnden - 2,6 mnkr, Tekniska nämnden - 0,3 mnkr, Kultur- och fritidsnämnden - 1,5 mnkr, Centrala skolnämnden - 2,1 mnkr samt Servicenämnden -1,5 mnkr. Förklaringar till nämndernas budgetavvikelser lämnas i redogörelserna för respektive nämnd i årsredovisningen. Vård- och omsorgsnämnden uppvisar även i år ett överskott på 21,4 mnkr att jämföras med 2004 års överskott på 13 mnkr.

I delårsrapporten per augusti 2005 prognostiserades resultatet per den sista december till +124 mnkr varav 72 mnkr var poster av engångskaraktär. I delårsrapporten beräknade nämnderna en positiv budgetavvikelse med 20 mnkr per den sista december. Revisionen påtalade redan förra året att det fanns differenser mellan prognostiserat utfall och verkligt utfall. Mot bakgrund av att dessa differenser finns även år 2005 kvarstår vår kritik.

### 3.1.3 Balanskrav

Vi har granskat:

- kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte skall ske.

### Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer med kommunens bedömning att balanskravet uppfyllts. Det kommunala balanskravet innebär att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna om det inte finns synnerliga skäl. Om utfallet för ett år visar på ett negativt resultat ska under-

skottet täckas inom de tre nästkommande åren. Kommunfullmäktige ska därvid anta en åtgärdsplan för hur återställandet ska ske. Om det finns synnerliga skäl kan kommunfullmäktige besluta att reglering inte behöver ske.

Balanskravet ser ut enligt följande<sup>3</sup>:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Ingående resultat att återställa	-75,0	-31,1
Årets resultat enligt resultaträkningen	197,6	17,4
- avgår realisationsvinster	-7,9	-60,0
- avgår återföring aktiefonder	-8,5	-1,3
- tillkommer uppräknning av pensionskund	31,6	0
<b>Justerat resultat</b>	<b>137,8</b>	<b>-75,0</b>

Kommunen har klarat balanskravet för 2005. För planperioden 2006-2008 kommer kommunen också klara balanskravet enligt EVP:n för perioden.

### 3.1.4 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

### Bedömning och iakttagelser

Från och med den 1 december 2004 har kommunallagen kompletterats med föreskrifter som förtydligar synen på god ekonomisk hushållning i kommunal verksamhet. Föränd-

---

<sup>3</sup> Den ingående posten om -75 mnkr har inte medräknats i kommunens justerade resultat men nämns däremot i noten.

ringarna innebär bl a att kommuner och landsting ska ta fram särskilda mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning. Eftersom Lunds kommuns budget var fastställd innan förändringarna ikraftträdande gäller därmed inte de nya reglerna om god ekonomisk hushållning förrän 2006. Denna tolkning har gjorts av Sveriges kommuner och landsting.

Den av kommunstyrelsen upprättade förvaltningsberättelsen för 2005 innehåller inte en samlad uppföljning av kommunfullmäktiges nämndsgemensamma mål och riktlinjer för 2005.

Inför budget 2006 fastställde kommunfullmäktige finansiella mål för en god ekonomisk hushållning. Av förvaltningsberättelsen framgår att kommunen redan under 2005 har uppfyllt de i budgeten för 2006 fastställda målen. Kommunfullmäktige har också i budget 2006 fastställt nämndsgemensamma mål och riktlinjer för verksamheten vilka har betydelse för en god ekonomisk hushållning. Här kan nämnas budgetföljsamhet, intern kontroll och krav på en rättvisande och aktuell redovisning. Nämnderna har uppmanats att inför budget 2006 lämna förslag på minst två för nämndens verksamhet specifika mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Enligt förvaltningsberättelsen varierar kvalitén på dessa mål mellan nämnderna och det finns utrymme för förbättringar.

## 3.2 Resultaträkning

*Resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året (KRL 5:1).*

Vi har granskat att:

- resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat.

### Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild över årets resultat med undantag av pensionsredovisningen. Vi bedömer att resultaträkningen är uppställd i

enlighet med KRL, att noter finns i tillräcklig omfattning och att interna transaktioner har justerats korrekt.

Årets resultat uppgår till 197,6 mnkr vilket är en förbättring med 175,6 mnkr i förhållande till budgeterat resultat om 22 mnkr. Avvikelsen mot budget beror till stor del på nämndernas budgetavvikelser om 64 mnkr, avslutade exploateringsområden inklusive markförsäljning om 61 mnkr, ränteintäkter från Kraftringen AB om 67 mnkr, reserverade ej förbrukade medel om 29 mnkr samt nytt sätt att redovisa pensionskostnaderna om netto -31 mnkr. Resultatet om 197,6 består dock av flera poster av engångskaraktär; aktieutdelning från Lunds Energikoncernen om 42 mnkr, avslutade exploateringsområden inklusive markförsäljning om 61 mnkr och uppskrivning av aktievärde om 8 mnkr, totalt 111 mnkr. Resultat utan engångsposter uppgår således till 86,6 mnkr.

Kommunens nettokostnader inklusive finansnetto och avskrivningar<sup>4</sup> uppgår till 94,2 % (99,4 %) av de totala skatteintäkterna. Nyckeltalet uppgår till 95,5 % exklusive aktieutdelningen från Lunds Energikoncernen om 42 mnkr. Om nyckeltalet är över 100 % innebär det att kommunen inte klarar att bedriva den löpande verksamheten med skatteintäkter och finansnetto. Detta nyckeltal bör minst ligga kring 97-98 % varje år för att kunna tillgodose kravet på en god ekonomisk hushållning. För att ha en god ekonomisk hushållning på sikt krävs ett resultat som över tiden värdesäkrar kommunens förmögenhet och att återinvesteringar finansieras med skattemedel. Budgeterat årsresultat för 2006 uppgår till 2,6 mnkr (49,2 mnkr)<sup>5</sup> och enligt plan för 2007 och 2008 till 10,4 mnkr (56,8 mnkr) respektive 5,7 mnkr (50,8 mnkr). Det innebär att det ena av kommunens finansiella mål (se nedan) inte kommer att uppfyllas något av nästkommande tre år om inte resultatet förbättras ytterligare. Därför är det viktigt att kommunen fortsätter att ha fokus på nettokostnadsutvecklingen framdeles.

<b>Verksamhetens nettokostnader (mnkr)</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>
Summa; ökning med 162 mnkr (5,2 %)	3 114	3 276
<b>Verksamhetens skatteintäkter (mnkr)</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>
Summa; ökning med 340 mnkr (11 %)	3 098	3 438

---

<sup>4</sup> Siffrorna för 2004 inom parentes.

<sup>5</sup> Balanskravsresultatet inom parentes.



Verksamhetens nettokostnader har i år en lägre ökningstakt än skatteintäkterna vilket är positivt. Ökningen av nettokostnaderna mellan 2003 och 2004 var 17 mnkr och skatteintäkterna 27 mnkr. Förhållandet mellan nettokostnaderna och skatteintäkterna är för 2005 goda men har tidigare år under 2000-talet varit svag.

## **Finansiellt mål:**

*Resultatet ska uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.*

Skatteintäkterna uppgår till 3 438 mnkr och resultatet till 197,6 mnkr varmed kvoten dem emellan blir 5,8 % och målet är således uppnått med god marginal 2005. Även om engångsposterna om 111 mnkr borträknas nås målet (2,5 %). För perioden 2006-2008 kommer dock inte målet nås enligt givna förutsättningar i budget och flerårsplanen (se ovan).

## **3.3 Balansräkning**

*Balansräkningen skall i sammandrag redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen. (KRL 5:2)*

Vi har granskat att:

- balansräkningen är uppställd enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- årets resultat överensstämmer med resultaträkningen.

## **Bedömning och iakttagelser**

Vi bedömer att balansräkningen ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital, bortsett från redovisningen av pensionerna. Vi bedömer i övrigt att balansräkningen i sin helhet är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Vi bedömer att bilagor/specifikationer till balansposterna i allt väsentligt finns i tillräcklig omfattning. För enstaka poster beträffande BSN Öster har dock tilläggsupplysningar begärts men inte kommit revisionen tillhanda vilket inte är tillfredsställande.

### *Avvikelse mot den kommunala redovisningslagen*

Kommunen avviker i likhet med föregående år från den kommunala redovisningslagen 5 kap 4 § och kommunallagens bestämmelser i 8 kap 14 § avseende hantering av pensioner som intjänats före år 1998. Pensioner som intjänats före år 1998 redovisats som en avsättning med 1 696,6 mnkr. Hanteringen redovisas öppet i noten till eget kapital och i beskrivningar om pensioner. Fr om årets bokslut har skuldökningen för intjänade pensioner före 1998 belastat resultatet. Skuldökningen/kostnaden avseende dessa pensioner uppgick till 83 mnkr.

Länsrätten i Vänersborg meddelade i en dom, 2005-09-27, (mål nr 3348-04) avslag avseende ett överklagande gällande Tranemo kommuns sätt att redovisa hela pensionskulden som en avsättning. Domen är dock inte prejudicerande, enligt juridisk expertis, eftersom länsrätten i sina domskäl enbart refererar till kommunallagen och dess förarbeten och inte den kommunala redovisningslagen.

Om Lunds kommun har en högre ambitionsnivå avseende sparande till pensioner kan detta lösas via något av de förslag som redogörs i kommunförbundets cirkulär 2005:96. Antingen att medel för framtida pensionsåtaganden tillskapas inom ramen för balansräkningen, avsättning av medel sker till en pensionsstiftelse eller att försäkring tecknas av ett pensionsförsäkringsbolag.

### **Anläggningstillgångar**

Lundafastigheter redovisar pågående investeringar uppgående till ca 35 mnkr i bokslutet. I detta belopp ingår 16 mnkr vilka avser olika aktiverade utredningskostnader (exempelvis utredning av miljöåtgärder och utvärdering av Ö Torn skolan). Kostnaderna har ackumulerats sedan 1999. Så länge posten finns kvar som pågående investeringar blir de inte avskrivna. En utredning pågår inom Lundafastigheter och ska vara färdig i månadskiftet mars/april 2006. En del av de aktiverade kostnaderna kommer troligtvis att redovisas som driftskostnader och andra att omföras till anläggningskonton.

### **Finansiella anläggningstillgångar**

Av föreskrifterna för förvaltning av pensionsmedel framgår att max 70% av tillgångarna får utgöras av räntebärande värdepapper, hit hör även enligt policyn återlån. Vid granskningen konstaterades att räntebärande värdepapper utgjorde 166,1 mnkr (återlån) + 21,9 mnkr (aktieindexobligationer) = **188,0/210,8** = 89,2%. Att kommunen inte följer kommunfullmäktiges föreskrifter för förvaltning av pensionsmedel beror på att kommunen anser att aktieindexobligationerna utgör aktierelaterade placeringar.

## **Omsättningstillgångar**

### *Exploateringsfastigheter*

Mark och exploateringskontoret bedriver ca 50 exploateringsprojekt uppdelat på bostads- respektive industriområden. Projekten redovisas årsvis i ett exploateringsregister. I samband med bokslut görs en genomgång av varje projekt, där samtliga inblandade aktörer, Gatukontor, Park-och naturkontor, Mark-och exploatering samt Va-verket, gör en bedömning hurvida ett projekt är färdigställt eller ej. I de fall ett projekt är färdigställt, slutredovisas projektet och över/underskottet redovisas till kommunkontorets ekonomiavdelning. Under 2005 har man resultatfört nettoöverskott uppgående till 49,1 mnkr.

Kommunkontorets ekonomiavdelning har utgivit anvisningar för exploateringsredovisningen 2003-01-20. Tekniska förvaltningen uppger att man följt dessa anvisningar vid årsgenomgången av exploateringsprojekten. Enligt anvisningarna bör Lunds kommun tillämpa lägsta värdets princip vid värdering av exploateringsfastigheter, vilket innebär att de kostnader som inte kan bäras av framtida intäkter bör resultatföras under det år som de uppkommer. Den goda redovisningsseden medger i princip ej kvittning mellan över- och underskottsprojekt.

Revisionen har noterat att ett tjugotal projekt för vilka man ej kan förvänta sig några framtida intäkter, har resultatavräknats/nedskrivits i bokslutet 2005-12-31. Totalt rör det sig om 4,6 mnkr. Mot dessa nedskrivningar har man vinstavräknat ett antal projekt, som har lämnat överskott på 53,7 mnkr. Nettoöverskottet för exploateringsverksamheten uppgår till 49,1 mnkr.

För kontroll av värdering av oavslutade exploateringsprojekt har vi valt ut 7 st projekt med ett balansvärde på 14,4 mnkr. Samtliga av de utvalda projekten förväntas lämna framtida överskott, när de blir färdigställda. Alltså tycks inget nedskrivningsbehov finnas för dessa projekt.

## **Avsättningar**

Kommunen har, i likhet med tidigare år, bokfört visstidsavtal avseende förvaltningschefer där avtalet inte utlösts men hitintills är inarbetat som en avsättning med 3 mnkr vilket innebär en minskning från föregående år med 2,6 mnkr. Som stöd för uppbokningen anges Redovisningsrådets rekommendation (RR 16 2000) och hanteringen redovisas öppet under avsnittet principer och förklaringar i årsredovisningen. Vi noterar, i likhet med föregående år, att förfaringsättet avviker från Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om bokföring som en ansvarsförbindelse.

## **Finansiellt mål:**

## *Kommunens investeringar ska till 100 % finansieras med egna medel*

Enligt investeringsredovisningen uppgår årets nettoinvesteringar till 224,9 mnkr. Årets resultat uppgår till 197,6 mnkr och avskrivningarna till 179 mnkr, totalt alltså 376,6 mnkr. Kvoten mellan investeringar och resultat plus avskrivningar uppgår till ca 60 %. Målet har med andra ord uppfyllts för 2005. För perioden 2006-2008 kommer dock inte målet att nås utan kommer att ligga på 184 %, 106 % respektive 120 %. Återigen måste ett resultat tillskapas för att investeringsvolymen ska ligga i nivå med kommunens finansiella målsättning.

## *Soliditeten*

Kommunstyrelsen fastställde 2002 en finansiell målsättning som innebär att soliditeten inom några år skulle vara oförändrad. Ambitionen var att målet skulle kunna uppfyllas inom en treårsperiod. Soliditet exklusive pensionsskuld intjänad före 1998 uppgick till 76 % 2005. Vi konstaterar därmed att kommunen uppnått denna finansiella målsättning, som dock inte kommer att finnas kvar 2006.

## **Inom linjen**

### *Leasing*

I bokslutet har leasing om 22,4 mnkr bokats upp som operationell leasing, vilket redovisats inom linjen. Enligt uppgift har sannolikt inte alla nämnder redovisat samtliga sina leasingavtal varmed rutiner för att säkerställa att så sker måste tillskapas. En bedömning som gjorts är att avtalen som finns inte är finansiella utan operationella. Revisionen har inte gjort någon egen värdering av detta förhållande men bedömer det ändå som sannolikt att det finns finansiella avtal i kommunen. En konsult kommer att anlitas under året för att reda ut och bedöma vilka avtal som finns och hur de ska redovisas.

Tilläggsupplysningar saknas avseende redovisade leasingåtaganden enligt RKR:s rekommendation nr 13 med hänvisning till Redovisningsrådets rekommendation 6:99. Där anges att det sammanlagda beloppet av framtida leasingavgifter, exklusive variabla avgifter, serviceutgifter och skatter, för icke uppsägningsbara operationella leasingavtal ska redovisas fördelade på förfallotidpunkter enligt uppdelningen, inom ett år, senare än ett år men inom fem år och senare än fem år. Vidare ska en allmän beskrivning av väsentliga leasingavtal ges avseende bl a förekomst av villkor som ger möjlighet att förvärva objektet.

## **3.4 Finansieringsanalys**

*I finansieringsanalysen skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas (KRL 7:1).*

Vi har granskat att:

- finansieringsanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning

- finansieringsanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

## Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att finansieringsanalysen uppfyller kraven enligt KRL, dvs vi bedömer att finansieringsanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Vi noterar dock, i likhet med tidigare år, att tilläggsupplysningar saknas.

Vi bedömer även att det finns en överensstämmelse med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Finansieringsanalysen följer RKR:s rekommendation för hur finansieringsanalysen ska ställas upp, dvs redovisning av betalningsflödena är uppdelat på sektorerna: löpande verksamhet, investeringar och finansiering. Finansieringsanalysen mynnar ut i förändringen av likvida medel.

Kommunen investerade netto för 225 mnkr (inklusive finansiella anläggningstillgångar) och kommunens långfristiga skulder har minskat med 217 mnkr. Likvida medel har sammantaget under året minskat med 5 mnkr.

## 3.5 Sammanställd redovisning

*Den sammanställda redovisningens syfte är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska åtaganden oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. (Rådets rekommendation)*

*Den sammanställda redovisningen skall innehålla en resultaträkning och en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens och de juridiska personernas resultat- och balansräkning. (KRL 8:2)*

*Det är god redovisningssed att inkludera en finansieringsanalys. (Rådets rekommendation)*

Vi har granskat att:

- den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en finansieringsanalys
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från intern poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).

- den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten.

## Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Vi bedömer att den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med KRLs krav § 1-2 samt att kommunen beaktat rekommendationen avseende sammanställd redovisning från Rådet för kommunal redovisning.

Den sammanställda redovisningen omfattar Lunds kommun och samtliga dotterbolag samt intressebolag. Med dotterbolag avses bolag där kommunen direkt eller indirekt innehar mer än hälften av rösterna. Med intressebolag avses bolag där kommunen direkt eller indirekt har ett långsiktigt aktieinnehav som motsvarar minst 20 % och högst 50 % av rösterna.

Som konsolideringsmetod har förvärvsmetoden använts, vilket innebär att dotterföretagens egna kapital vid förvärvet eliminerats i sin helhet. I den sammanställda redovisningen ingår därför endast den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet.

I den sammanställda redovisningen redovisas dotterföretagens obeskattade reserver dels som eget kapital (72 %), dels som uppskjuten skatt (28 %).

Aktieinnehavet i intressebolag redovisas i den sammanställda redovisningen enligt kapitalandelsmetoden genom en partiell konsolidering så att Kommunens andel av värdet i bolagen liksom Kommunens andel av resultatet i bolagen upptas i vardera en post i balans- respektive resultaträkningen.

Årets resultat i koncernen uppgår till 232,4 mnkr. Härav svarar kommunen för 153,4 mnkr (utdelningen från bolagen är eliminerad) och de kommunala bolagen för 79,0 mnkr.

Syftet med den sammanställda redovisningen är att få en helhetsbild av kommunens ekonomi och åtaganden. Detta uppfylls enligt revisionens uppfattning genom den sammanställda redovisningen som kommunen har upprättat.

## 3.6 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

*... Om avvikelser görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ på det kommunala området, skall upplysning om detta och om skälen för avvikelsen lämnas i en not. (KRL 1:3)*

*... Resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen får kompletteras med upplysningar i noter. I så fall skall hänvisning göras vid de poster i resultaträkningen, balansräkningen till vilka upplysningarna hänförs. (KRL 3:2)*

*... Extraordinära intäkter och kostnader skall specificeras till storlek och art i en not. (KRL 5:5)*

*... Om principerna för värdering, klassificering eller indelningen i poster eller delposter ändrats, skall posterna för det närmast föregående räkenskapsåret räknas om ... Om det finns särskilda skäl och är förenligt med god redovisningssed, behöver omräkning eller ändring inte göras. Skälen för detta ska anges i not. (KRL 5:6)*

*... I samband med uppskrivningen av finansiella anläggningstillgångar skall det i en not lämnas upplysning om storleken på det uppskrivna beloppet. (KRL 6:6)*

*Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.*

*För posterna i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar och skulder i utländsk valuta skall det anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till svenska kronor. Uppgifterna enligt första och andra styckena får lämnas i not. (KRL 6:12)*

*Utöver KRL:s krav ställer RKR:s rekommendationer krav på tilläggsupplysningar. Flera rekommendationer hänvisar till Redovisningsrådet för publika företags rekommendationer, vilka oftast har omfattande krav på tilläggsupplysningar.*

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

Avvikelser från god redovisningssed samt från Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer och informationer redovisas i ingressen i avsnitt 3 samt i avsnitt 3.3 i rapporten.

## 3.7 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Vi har övergripande granskat:

- att redovisningarna är utformade i enlighet med kommunens anvisningar
- att redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag
- målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse.

### Bedömning och iakttagelser

Förvaltningsberättelsen innehåller en redogörelse för de fyra övergripande mål som kommunfullmäktige antagit för all verksamhet. I enlighet med av revisionen tidigare framförda synpunkter redovisas även ett till två av nämndernas mål till kommunfullmäktige under avsnitt kvalitet. Under avsnitt verksamhet finns en kortfattad redogörelse för större händelser under året redovisat för exempelvis ”skola”. I förvaltningsberättelsen redovisas en sammanfattning av förklaringar till budgetavvikelse per nämnd. En detaljerad redovisning finns i sin tur i nämndernas årsanalyser. Beroende på denna disposition bedömer vi förvaltningsberättelsen och årsanalyserna var för sig.

### Bedömning och iakttagelser av förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller väsentliga uppgifter rörande exempelvis kvalitet, viktiga händelser och budgetavvikelser. Detta gör förvaltningsberättelsen läsbar och ändamålsenlig.

Kvalitetsavsnittet innehåller en redovisning av ett urval av nämndernas mål till kommunfullmäktige. De mål som redovisas är dock sällan uttryckta på sådant sätt att en bedömning av måluppfyllelsen kan göras. Vidare skulle redovisningen vinna på om det fanns en beskrivning av resultatutveckling för angivna mål.

### Bedömning och iakttagelser av årsanalys

Enligt anvisningarna i kommunen för nämndernas årsanalys till bokslut och årsredovisning skall dessa innehålla följande rubriker:

- Nämndens ordförande har ordet



- Förvaltningschefen har ordet
- Nämndens ordförande/förvaltningschef har ordet
- Verksamhet
- Kvalitet
- Miljö
- Personal
- Ekonomi

Vi bedömer att nämndernas redovisningar i allt väsentligt redovisar utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Alla nämnder följer i stora drag den struktur som finns för årsanalysen. En del upprepningar av information förekommer beroende på strukturen. Dokumenten skulle bli tydligare om ett avsnitt ”måluppfyllelse” tillskapades. Med nuvarande struktur framgår inte måluppfyllelsen på ett tillfredsställande sätt. Nämndernas kvalitetsarbete kan med fördel beskrivas under avsnitt verksamhet.

Avsnitt gällande personal har en bra struktur och är väl beskrivet med möjlighet till jämförelse med föregående år.

## 4 Övriga synpunkter

Lunds kommunrevision har under flera år i samband med granskning av årsredovisningen påtalat att kommunen avviker från den kommunala redovisningslagen och praxis beträffande dokumentation av tillämpat redovisningssystem.

I december 2005 gjorde kommunrevisionen en avstämning med kommunstyrelsen avseende arbetet med systemdokumentationen. Vid avstämningen konstaterades att systemdokumentationen tidigare inte varit ett prioriterat arbete. Under 2005 har kommunen intensifierat sitt arbete med systemdokumentationen. Revisionen gjorde i december 2005 bedömningen att systemdokumentationen behöver kompletteras främst avseende redovisningens organisation, verifieringskedjor, systemöversikt och informationsflödesschema över nämndsanknutna system. Därutöver behöver tid avsättas för att beskriva behandlingsregler och behandlingshistorik.

Vid granskning av årsredovisningen konstateras att kommunen under 2006 prioriterat arbetet med införandet av det nya projektet elektronisk fakturahantering. Arbetet med dokumentationen av redovisningssystemet har därför försenats. Mot bakgrund av att den kommunala redovisningslagen gällt sedan 1998 och att det är en komplex uppbyggnad av redovisningssystemet anser revisionen att frågan måste ges prioritet under 2006.